

Список використаних джерел

1. Аністратенко Ж. Педагог-просвітитель : до 125-річчя від дня народження В. Пухальського / Ж. Аністратенко // Музика. – 1973. – № 1. – С. 19.
2. Богданова О. В. Лірницька традиція в контексті української духовної культури : автореф. дис. канд. мистецтвознавства : 17.00.03 «Музичне мистецтво» / О.В.Богданова; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — К., 2002. — 20 с.
3. Борисюк О. Вшанували українського маестро: з нагоди 150 річниці з дня народження / О. Борисюк // Вечірній Київ. – 1998. – 21 берез. – С. 8.
4. Глиэр Р. М. Статьи. Воспоминания. Материал : в 2т. / Р. М. Глиэр ; под ред. В. М. Богданова-Березовского: – Л. : Музыка, 1965. – Т.1. – 390 с.
5. Гуральник Н. П. Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті розвитку музичної педагогіки: історико-методологічні та теоретико-технологічні аспекти : монографія / Н. П. Гуральник. – К. : НПУ, 2007. – 460 с.
6. Коган Г. М. У врат мастерства / Г. М. Коган. – М., 1961. – 289 с.
7. Курковський Г. В. Питання фортепіанного виконавства / Г. В. Курковський. – К. : Муз. Україна, 1983. – 128 с.
8. Майкапар С. М. Годы учения / С. М. Майкапар. – М.;Л., 1938. – 342 с.
9. Мастера советской пианистической школы : очерки / под ред. А. А. Николаева. – М., 1961. – 186 с.
10. Очерки по методике обучения игре на фортепиано / под ред. А. А. Николаева. – М.; Л., 1950. – Вып. 1.– 86 с.
11. Хурсина Ж. И. Выдающиеся педагоги-пианисты Киевской консерватории (1917-1938) / Ж. И. Хурсина. – К.: Муз. Україна, 1990. – 134 с.
12. Яворский Б. Воспоминания, статьи, переписка : Т. 1 / Б. Яворский; ред.-сост. И. С. Рабинович; Общая редакция Д. Шостаковича. – М., 1972. – 711 с.

The article describes the nature of musical performance traditions beyond XIX - early XX century in educational activities first rector, the hero of Ukraine - Vladimir Pukhalsky.

Key words: *tradition, paradigm, justification, transformation, democratic, professional training.*

УДК: 378.937:784.1

Гречаник Н. І.

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття розкриває можливості впровадження синергетичного підходу в методичну підготовку майбутнього вчителя музики до творчої самореалізації у контексті диригентсько-хорової діяльності.

Ключові слова: *синергетика, творча самореалізація, диригентсько-хорова діяльність.*

Недавній випускник мистецького факультету, починаючи свою самостійну діяльність і не маючи досвіду самостійного знаходження смислу і сутностей творів мистецтв, стає перед необхідністю керуватися тим, що пишуть про мистецтво у підручниках, посібниках, методичних рекомендаціях, а не власноручно знайденим смислом. Звідси, існує проблема в

тому, що ефективність навчання вимірюється ступенем засвоєння студентами «...авторитетних суджень про мистецький твір, що приводить до уніфікації оціночного ставлення до мистецтва» [4, 170]. За таких умов студент звикає до готових штампів, тим самим, втрачає здатність до формування власної позиції. Тому актуальною є проблема переорієнтації технологій навчання згідно зі стимулюванням навичок самокерування, саморегулювання, самонавчання та самовиховання. У цьому сенсі синергетичний підхід вбачається сучасною педагогічною наукою ефективним і дієвим шляхом виховання у молодій особистості здатності до творчості, самостійного оціночного ставлення до дійсності, змотивованого особистісного росту протягом всього професійного життя.

Складність сучасного педагогічного процесу обґрунтовуються з позицій синергетики В. Гребневою, С. Курдюмовим, О. Князевою, А. Пригожиним, Г. Хакеном та ін.

Мета статті аргументувати значущість і ефективність синергетичного підходу у музично-педагогічній галузі та окреслити його напрямки, прийоми та принципи у площині диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики.

Як вказують сучасні науковці (Ю. Данилов, Л. Зоріна, С. Курдюмов, Е. Князева, І. Пригожин та ін.), синергетика – міждисциплінарне направлення наукових досліджень, метою яких є вивчення природних явищ на основі принципу самоорганізації. В їх працях обґрунтовується думка про те, що в світі не існує абсолютної безструктурності та абсолютного порядку, в той же час хаос, випадковість, дезорганізація мають потенціал до створення гармонійної системи через механізми самостійності, самокерування.

В перекладі з грецької, синергетика – спільна дія, взаємодія. О. Олексюк виокремлює її основні поняття: система, процес, ймовірність, флуктація, інформація, зворотній зв'язок, кооперативна взаємодія, точка біфуркації, самоорганізація тощо. Всі ці категорії є інваріантами інтеграції наукових, фахових знань у змісті професійної підготовки. Отже, синергетичний акт – прогресивний розвиток діяльності в результаті інтеграції, злиття окремих складових в єдину систему.

З огляду на те, що ми позиціонуємо творчу самореалізацію як активізацію процесів самостійності (самоусвідомлення, самооцінення, самовизначення, самокерування) з вектором на досягнення продуктивного результату то вважаємо, що створення умов для задіяння вказаних особистісних якостей в цьому контексті має відбуватися відповідно до спонукання індивідуальності в площині активізації механізмів самоініціювання творчості. Тому актуальною є проблема переорієнтації технологій навчання згідно зі стимулюванням навичок самокерування, саморегулювання, самонавчання та самовиховання. Підтверджує дану позицію С. Смирнов: «...виховання не може бути нічим іншим, як створенням умов для самовиховання особистості» [6, 21]. В свою чергу, Л. Масол відмічає, що «Художньо-педагогічна система є надзвичайно складною, багатогранною і суперечливою, особливо щодо взаємодії внутрішніх і зовнішніх детермінант – духовно-естетичного розвитку і саморозвитку, виховання і самовиховання. Ці особливі принципи дають змогу розглядати мистецьку освіту як таку, що постійно розвивається в поліваріантному режимі завдяки внутрішнім суперечностям та їх подоланню» [2, 41].

Л. Виготський наголошував, що мистецтво ніколи прямо не породжує собою тієї, або іншої практичної дії, воно тільки готує організм до цієї дії, тобто своїми внутрішніми резервами музика, перш за все, впливає на підсвідомість, активізуючи і, навіть, формуючи певні психічні функції особистості. Отже, можна припустити, що хаотичний внутрішній світ під впливом музики, самостійних дій у процесі продуктивної диригентсько-хорової діяльності набуває певної структури, що властива середовищу, яка її оточує. Важливим у цьому контексті є думка Н. Ястребової про те, що мистецтво культивує здатність особистості до самоорганізації, до гармонійної корекції себе відносно соціуму та те, що можливості мистецтва, його внутрішні цілі полягають у тому, щоб знаходити, виділяти й розгортати нові типи змістовних проблемних відносин між людиною та дійсністю.

Феномен мистецтва в контексті синергетичної парадигми дає змогу визначити загальні підходи до інтерпретації знань із різних предметних галузей, виявити основи для їх взаємовпливовості на загальнонауковому, конкретно-науковому та загальнокультурному рівнях (А. Карпов, Г. Монахова, А. Теремова та ін.). З викладених позицій ми можемо позиціонувати хорове мистецтво як відкриту самоорганізовану систему, що "...примножує буття краси у світі, відвойовуючи простір у хаосу" [3, с. 123].

Виходячи з ідеї самотворчості (О. Крутова), особистість є джерелом власного творчого розвитку, в тому числі й розвитку внутрішньої свободи, отже вона може бути вільною й готовою до самовираження, й самореалізації внаслідок об'єктивації позитивних сил, орієнтованих виявляти свою неповторну індивідуальність. Зрозуміло, що для виникнення такого акту в навчально-виховному процесі педагогічного університету мають бути створені відповідні умови для прояву унікальної особистості студента й накопичення власного досвіду самореалізації. Лише в цьому випадку можна сподіватися на впровадження основного призначення музичного мистецтва – матеріалізувати внутрішній світ особистості та створити умови для його самоорганізації. Тоді знання хорового мистецтва із інтелектуального комплексу зможуть перейти на рівень виникнення способів і засобів творчої самореалізації та духовного збагачення студентів.

Ми пропонуємо виховувати в студентів здатність до самоорганізації як могутнього механізму творчої самореалізації на принципах синергетичного підходу. А. Растрігіна вказує, що дану позицію можливо практично задіяти, враховуючи два моменти: актуальність музичних знань для самореалізації особистості (вони стають значущими, тобто з самого початку їх засвоєння набувають сенсу й емоційного змісту, а їх подальше використання забезпечує збагачення й вдосконалення цієї цілісності); знання як засіб важливої для особистості діяльності, що орієнтована на самореалізацію [5, 42]. В цьому контексті О. Олексюк стверджує: «Розкриваючи системність і динаміку навколишнього світу, підводячи до бачення його універсального єднання, синергетика може стати концептуальною основою дослідження феномену мистецтва на основі інтеграції різнопредметних наукових знань» [3, с. 126].

Наша ціль – самоорганізація, як важливий складник у творчій самореалізації майбутнього вчителя музики. Дана дія – процес упорядкування активності елементів системи за рахунок внутрішніх факторів без зовнішнього втручання. Синергетична самоорганізація пов'язана зі зламом старої структури та появою нової організації, відносно якої вона спирається на принцип позитивного зворотнього зв'язку. З такої позиції маємо змогу презентувати сутність творчої самореалізації у диригентсько-хоровій діяльності, як системи, що взаємодіє з навколишнім середовищем та, водночас, як зовнішньої умови, існування якої має вплив, що пропорційно залежить від характеру, стану та внутрішньої комплексної спрямованості до продуктивних змін. Сутність реалізації синергетичного підходу – «як управляти не управляючи», коректно спрямовувати студентів на позитивний шлях розвитку, як забезпечити їх самопізнання, самокерування, самооцінення, самовиховання, самонавчання, саморегулювання.

Таким чином, синергетична дія – це непрямий вплив на особистість, акт, який відповідно до індивідуальних потенцій, сил, здібностей оптимізує самовдосконалюючі механізми та цим унеможливорює диктат з боку педагога. Принцип синергетики, характерний для складних і динамічних систем. В першу чергу, він окреслює самоорганізацію не тільки особистості студентів, а й навчально-виховних дій, їх специфічну властивість змінюватися, оновлюватися через творчість суб'єктів педагогічної взаємодії.

З позицій синергетичного підходу, підготовка майбутнього спеціаліста до творчої самореалізації можлива за рахунок активного використання як внутрішніх індивідуальних ресурсів, так і можливостей, зумовлених факторами зовнішнього впливу. Звідси, даний підхід є основою у формуванні механізмів творчої самореалізації, за принципом становлення «порядку через хаос», що мають вияв у поліаспектній властивості – творча самостійність [3, с. 106].

О. Князева, С. Курдюмов характеризують синергетичну природу в освітянській сфері за своєю суттю, тобто навчання є нелінійною ситуацією відкритого діалогу, в якому відбувається «пробудження власних сил того, хто навчається» [1]. Отже, синергетика, як новий постнекля-

сичний напрямок міждисциплінарних досліджень процесів самоорганізації і самовдосконалення (особистісного розвитку), виступає у ролі парадигми нового типу мистецької освіти. Зазначений підхід підкреслює необхідність врахування особливостей розвитку системи виховання готовності до творчої самореалізації, як такої що самоорганізується.

На основі синергетичного підходу розуміння системи мистецької освіти як системи відкритої, нелінійної як такої, що передбачає нове ставлення до особистості майбутнього фахівця. Це дає підстави для розгляду студентів-хормейстерів як складної самоорганізованої біосоціальної системи, якій не можна нав'язувати шляхи її розвитку. В умовах свободи вибору якісно змінюються і зміст, і організація навчальної діяльності, підвищується її ефективність, оскільки: пізнання та вивчення значно активізуються, бо зумовлені самостійним вибором студента; дидактичне викладання набуває необхідної індивідуальної варіативності; суб'єкт навчання стає рушійною силою педагогічного процесу; організація дії навчання стає мобільнішою, змінюється відповідно до означених варіантів; свобода вибору студента характеризується взаємозв'язком та взаємодією компонентів навчального процесу.

Використовуючи усі види пізнання, синергетика передбачає звернення до таких понять як «інтуїція», «мудрість», «особистий досвід». В процесі підготовки особистості до творчої самореалізації синергетичний підхід, по-перше, діє за принципом стимулювання механізмів самоорганізації, самокерування; по-друге, на базі урізноманітнення та варіативності навчального матеріалу, переоцінки мотиваційних цінностей діє відбір зайвого задля успішного особистісного розвитку та фахового зростання; по-третє, в процесі самоорганізації та самовизначення відбувається самодобудова власних рис, необхідних для ефективної професійної активності; по-четверте, окреслюється перспектива рефлексії новоутворюваних власних характеристик; по-п'яте, особистість має можливість вийти на якісно новий рівень розвитку, та створити творчий продукт у вигляді реалізованої мети професійної діяльності.

Фактично, гуманізація освіти та ідеї синергетики бачать у особистості найвищу цінність. Отже, синергетичний підхід є проекцією співвідношення зовнішніх впливів та внутрішньої саморегуляції майбутнього вчителя музики. Його диригентсько-хорову діяльність у світлі синергетичної парадигми ми розуміємо як складний варіативний процес. Орієнтуючись на мотиваційно-ціннісні орієнтири, студент самостійно обирає найбільш сприятливий, суб'єктивно-оптимальний шлях творчої самореалізації в площині диригентсько-хорової активності.

Таким чином, ми виокремлюємо пріоритетну умову вдосконалення методичної підготовки майбутнього вчителя музики в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін – *виховання самостійності в умовах впровадження принципу синергетики як фактору розвитку творчої самореалізації*.

Ефективна реалізація даних концептуальних підходів у методичну підготовку студентів педагогічних університетів до творчої самореалізації в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін повинна відбуватися за наступними принципами: принципом взаємозв'язку навчальної та позанавчальної діяльності; принципом стимулювання саморозвитку на основі врахування індивідуальних особливостей особистості; принципом орієнтованості комунікативної складової творчої діяльності з домінуванням емпатійного типу відносин; принцип емоційної насиченості всіх видів педагогічної діяльності, діалогової взаємодії та контекстного навчання майбутніх вчителів музики; принципом спонукання до творчої самореалізації у диригентсько-хоровій діяльності; принцип поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самостійністю студентів, індивідуальної варіативності форм і видів творчої роботи.

З огляду на актуальність вищевикладених наукових положень, ми відзначаємо, що методична підготовка студентів педагогічних університетів до творчої самореалізації в системі диригентсько-хорової підготовки на принципах синергетики повинна супроводжуватись позитивними емоційними проявами та може бути завершальним етапом – *гедоністично-творчим*. Його сутність повною мірою виражає гуманістична спрямованість мистецької освіти, що пов'язана із критичним ставленням до її орієнтації виключно на «трудовий спосіб життя» як єдину нормативну модель навчання (Г. Падалка). Але, необхідно відмітити, що при

подібному підході за межами лишається одна з найголовніших функцій мистецтва – нести людині розраду, естетичне задоволення, радість та відчуття насолоди. Звичайно, без систематичної роботи важко сподіватись на творчі успіхи та, водночас, обмеження навчального процесу стимулюванням лише до репродуктивно-репетиційних процесів поза гедоністичним спрямуванням різко звужує межі підготовки студентів до творчої самореалізації.

Л.Кондрашова наголошує, що в освітньому процесі роль емоційної домінанти не можна недооцінювати, бо вона нерідко зумовлює його успішність і результативність. Тому неповторна суб'єктивність особистості виявляється не так під час обміну фразами або засвоєною інформацією, як у комунікативному процесі, коли є можливість виявити ініціативу, емоції, висловити власні думки, довести їх об'єктивність. Е.Хардвіг вважав, що навчання повинно бути пов'язане з напруженням емоцій, збудженням, пристрастю, творчістю і радістю. Таким чином, ми вважаємо, що емоційно-почуттєві властивості (почуття радості, задоволення, насолоди, щастя від власної творчості) є, водночас, як рушійною і стимулюючою силою творчої самореалізації так і бажаним результатом.

Даний етап розвитку фахівця передбачає узагальнення всієї попередньої підготовки майбутніх музикантів-хормейстерів та має на меті стимулювання виявлення особистісно-творчої позиції кожного студента як детермінанти його суб'єктивно-оптимальної стратегії творчої самореалізації. Головний психологічний зміст такого особистісного зростання майбутнього вчителя музики – звільнення, знаходження себе і своєї позиції, самоактуалізація і розвиток всіх особистісних атрибутів. Найважливішими його характеристиками є здібність створювати свій предметний світ, практично стверджувати сенс власної творчої позиції, автономність, динамічність, цілісність, конструктивність, індивідуальність.

Одним із завдань у контексті синергетичного підходу є формування у студентів уміння самостійного творчого «прочитання» хорових творів, а також оволодіння педагогічною технологією втілення власної творчої моделі у практичну площину: вміння створювати цілісну виконавську інтерпретацію, готовність імпровізувати в усіх проявах диригентсько-хорової діяльності, самостійно-творчо здійснювати дослідницьку роботу щодо добору та вивчення-аналізу репертуару, навчитися знаходити та детально розробляти кілька варіантів інтерпретаційно-виконавського рішення запропонованого хорового твору, а також самостійно знаходити необхідні засоби та прийоми їх втілення в роботі з колективом.

Поглиблення та розширення завдань даного рівня підготовки студентів до творчої самореалізації може вирішити апробація наступних методів: визначення особистісно-творчої позиції, активізація концертно-виконавської діяльності, складання комплексних анотацій хорових творів, створення самостійно-творчих музичних проектів тощо.

Через обмежені можливості статті розкриємо механізм методу, що спрямований на активізацію творчої самостійності майбутнього фахівця - *визначення особистісно-творчої позиції*. Ця робота може виконуватись із творчою міні-групою, спочатку у вигляді письмових домашніх завдань, які потім обговорюються, оцінюються, а найбільш вдалі проекти впроваджуються у вокально-хорову апробацію. Студентам пропонують вибрати для цієї роботи два твори із репертуару курсового хору. Процес виявлення якості створених студентами власних інтерпретацій ми пропонуємо здійснювати за наступними позиціями: представлення логічних основ власної інтерпретації відповідно до характерних особливостей художніх образів (визначення ідеї твору, образної драматургії тощо); уміння знаходити необхідні засоби виразності згідно з логікою моделі виконавської інтерпретації; оригінальність інтерпретації, пов'язаної з презентацією літературного тексту вокально-хорового твору; готовність змоделювати кілька варіантів виконавської інтерпретації.

Якість процесу реалізації власної інтерпретації хорового твору оцінюється педагогом і студентами за такими показниками: чіткістю вербалізованого викладу концепції-трактовки хорового твору; поступовістю апробації виконавських завдань у власній інтерпретації; уміння виявити недоліки практичного втілення виконавської інтерпретації та знайти засоби їх подолання; узгодженістю диригентсько-хормейстерських впливів студента тим завданням, які він ставить перед творчою міні-групою; ефективністю взаємодії студента з творчою міні-групою та готовністю до адекватної комунікації; наявністю дослідницької та творчої актив-

ності, яка виражається у здатності бачити можливості нового прочитання хорових творів; уміння самоорганізовуватися.

З метою ефективності виконання поставлених завдань ми рекомендуємо в контексті даного методу *здійняти прийом диференціації варіативних креативних завдань*, що надає широкого простору для формування індивідуальної траєкторії творчої самореалізації кожного студента-музиканта. За допомогою використання цього прийому кожен студент окреслює індивідуальний орієнтир, згідно з особистісними властивостями, темпераментом, музичними здібностями. Завдання, які більше імпонують природі студента, дозволяють йому повніше розкрити свою індивідуальність, підвищити самооцінку.

Необхідно дотримуватися наступного алгоритму дій: завдання повинні поєднувати в собі репродуктивну, інтерпретаційну діяльність; завдання повинні бути взаємопов'язані, складність їх має весь час підвищуватися; завдання повинне піддаватися корекції відносно творчої індивідуальності студента, його музичних здібностей, диригентсько-хорової технічної спроможності та творів програмного репертуару. При підборі творчих завдань потрібно враховувати художню цінність музичного матеріалу, його емоційну образність, виразність та інтелектуальну доступність, різноманітність. Системність завдань повинна спиратися на логіку диференціації щодо самостійно-творчого самовираження студентів та забезпечувати можливість самокерування.

Таким чином, впровадження прийому диференціації варіативних креативних завдань націлює на створення і практичне втілення творчих задумів студентів. Система розробки варіативних креативних завдань повинна ґрунтуватися на інтеграції елементів психологічного осягнення музики, співтворчості та продуктів індивідуальної виконавської дії. Саме ця форма навчання надає мобільності змісту диригентсько-хорової діяльності студентів, дозволяє стимулювати процес їх творчої самореалізації.

Фактором ефективного застосування прийому диференціації варіативних креативних завдань, є акцентування уваги студентів у процесі їх виконання на створенні такого художнього образу у власній виконавській інтерпретації, який би забезпечував особистість ціннісними позитивними емоціями. Слід зазначити, що емоційність у даному разі розкривається в єдності з розвитком спеціальних диригентсько-хорових властивостей та загальних музичних здібностей: музично-слухові уявлення, музичний слух, музична пам'ять студентів тощо.

Кількість виконавських варіантів (креативних завдань) може збільшуватись за рахунок більшої уваги до певного засобу музичної виразності. Так, ми пропонуємо використовували *прийом виконання хорової партитури як інструментальної п'єси*, з метою самостійного формування інтерпретаційної моделі твору. Спочатку різноманітні елементи хорової партитури твору студенти виконують у різних динамічних градаціях - (від *pp* до *ff*) метрично точно, або *rubato*, потім артикуляційними прийомами від *legato* до *staccato*. Тим самим, для пошуку більш точної передачі виконавцем-студентом змісту твору проводяться постійні пошуки технічних прийомів виразного виконання (відповідності до вокальної інтонації, нюансування, чіткості побудови фрази, логічності розвитку музичної думки). Розуміння того, що виконання хорової партитури як інструментальної п'єси повинно викликати інтенсивне усвідомлення та переживання студентом, співзвучних авторським задумам цілісної концепції-інтерпретації та сприяти розкриттю здібності самореалізації, артистизму, формуванню творчої самостійності. Паралельно студент демонструє вокальний текст (самостійний спів) і вже в цьому контексті коригує власну ідею інтерпретації. Виконання студентами такого типу творчих завдань, на наш погляд, є цілісний процес, що приводить до активізації механізму самоорганізації, самокерування в системі практичної реалізації їх творчих задумів.

Із викладених позицій випливає розуміння завдань реалізації синергетичного підходу в площині підготовки майбутнього вчителя музики до творчої самореалізації в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін – не сформувавати і, навіть, не виховати, а знайти й підтримати, розвинути творчий потенціал особистості студента й закласти в неї механізми самовизначення, самореалізації, саморозвитку, адаптації, саморегуляції, самозахисту, самовиховання, що необхідні для творчого становлення самобутньої індивідуально-неповторної моделі творчої самореалізації.

Список використаних джерел

1. Князева Е.Н., Курдюмов С.Н. Синергетика как новое мировоззрение: диалог с Пригожиным / С.Н. Курдюмов, Е.Н. Князева // Вопросы философии. – 1992. – №12. – С.18-25.
2. Методика навчання мистецтв у початковій школі: Посібник для вчителів / Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, Е.В. Белкіна, О.В. Калініченко, І.В. Руденко. – Х. : Веста: Ранок, 2006. – 256 с.
3. Олексюк О.М. Синергетична парадигма й модернізація змісту мистецької освіти / О.М. Олексюк // Наука і вища освіта в Україні : міра взаємодії. 2008 – С. 123-130.
4. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва. (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г.М.Падалка. – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.
5. Растригіна А.М. Диригування / А.М.Растригіна // Програма навчального курсу за вимогами кредитно-модульної системи. – Кіровоград : КдГТУ ім. В. Винниченка, 2006. – 38 с.
6. Смирнов С.А. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности / С.А. Смирнов. - М., 1995. – 271 с.

The article focuses on proving to synergetics approach the methodical preparation of future music teachers to creative self-study in the disciplines of choral kapellmeister analyses of musical and educational experience and academic achievements of teacher, kapellmeister-chorols.

Key words: *synergetics creative self-realization, conducting-choral activities.*

УДК 378:785.375

Заходякін О.В.

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ В ПРОЦЕСІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті розкриті особливості фахової підготовки студентів у курсі “Методика викладання гри на музичних інструментах”, визначені шляхи формування знань та умінь, котрі сприяють пізнанню, осмисленню і відтворенню музичних образів, а також їх адекватного вираження вербальними засобами.

Ключові слова: *фахова компетентність педагога-музиканта, інструментально-методична підготовка.*

На сучасному розвитку вищої музично-педагогічної освіти особливо гостро постала проблема удосконалення підготовки майбутніх педагогів, які б мали високий рівень професіоналізму, духовно-творчої активності, відповідальності за справу виховання молодого покоління. Суспільству потрібні педагоги, які не тільки мають високий рівень інструментально-виконавської підготовки, а й ґрунтовні фахові знання та певний досвід викладання музичних дисциплін. Спрямованість навчання студентів у напрямі його диференціації (відповідно із загальноприйнятими у світовій практиці нормами підготовки фахівців з витою освітою) закономірно підвела до необхідності адекватного відображення цієї ідеї у практичній діяльності вищих музично-педагогічних навчальних закладів.

Розроблені останнім часом навчальні плани для підготовки бакалаврів, спеціалістів, магістрів музики не виходять за межі традиційно визначених завдань професійного становлення педагога-музиканта. Разом з тим, за цими навчальними планами вищі педагогічні заклади України почали готувати фахівців різного професійного рівня: бакалавра, спеціаліста, магістра. Специфіка їх підготовки визначає основні шляхи здійснення диференційо-